

dwoma kortami tenisowymi (w tym jeden kryty i podgrzewany, z nawierzchnią ceglana). Ponadto w budynku klubowym, z pełnym wyposażeniem socjalnym, znajduje się hala sportowa, z której korzystają zawodnicy grup młodzieżowych Akademii. Akademia Piłkarska MTS „Marcovia” posiada siedem zespołów młodzieżowych, a sześć z nich występuje w rozgrywkach ligowych pod egidą Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej.

Uczniowski Klub Sportowy „Struga” odnosi sukcesy w takich dyscyplinach jak: szachy, warcaby, piłka nożna, koszykówka, siatkówka, tenis stołowy.

Na terenie Marki odbywa się wiele imprez sportowych, z których największą popularnością odznaczają się: Otwarte Mistrzostwa w Tenisie Stołowym o Puchar Burmistrza Miasta Marki, Mistrzostwa Powiatu Wołomińskiego w Warcabach Klasycznych 64-polowych o Puchar Starosty Powiatu, Mistrzostwa Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych województwa mazowieckiego w warcabach klasycznych o Puchar Wojewody Mazowieckiego, Mistrzostwa Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych o Puchar Burmistrza Miasta Marki. Otwarte Mistrzostwa Marki w Szachach o Puchar Burmistrza Miasta Marki, Święto Kawy, Spartakiada Rodzinna CZAT, Mistrzostwa Marki w Piłce Halowej TPM CUP, zawody wędkarskie oraz festyny sportowo-rodzinne.

We wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjalnych organizowane są dla dziewcząt i chłopców zawody sportowe: minikoszykówki, minipiłki nożnej, minipiłki ręcznej, minisiatkówki oraz biegi przełajowych.

12. TURYSTYKA

Marki posiadają niewielkie, acz ciekawe zasoby dziedzictwa kulturowego, w skład którego wchodzi trzy budowle zabytkowe, zabytkowy układ urbanistyczny w strefie ochrony konserwatorskiej oraz dwa zespoły obiektów zainteresowania konserwatorskiego w rejonie Marki i jeden zespół obiektów w rejonie Strugi. Do rejestru zabytków zaliczają się m.in.: Marecki Ośrodek Kultury (budynek dawnej szkoły sprzed 1895 r.) przy ul. Fabrycznej 2, kościół św. Izydora przy ul. Piłsudskiego 93a oraz Pałac Briggsa przy ul. Piłsudskiego 96.

Wśród wymienionych miejsc, uwagę turystów przykuwa wartościowy pałacyk fabrykantów Briggsów (wybudowany w latach 1883-1885) otoczony budynkami składającymi się na osiedle robotnicze. Uznano go za jeden z najlepiej zachowanych osiedli i zespołów fabrycznych końca XIX w. w Polsce. Pałacyk otacza teren parku zaprojektowanego w stylu angielskim z cennym drzewostanem (stuletnie dęby, posiadające status pomników przyrody, stare topole i klony). Rezydencja posiada dwa piętra i mieszkalne

poddasze. Szczególne zainteresowanie zwraca oranżeria, którą pełni weranda wykonana z żeliwa połączonego ze szkłem. Po zakończeniu II wojny światowej majątek został przeznaczony na Zasadniczą Szkołę Zawodową Kinooperatorów istniejącą do roku 1977. Od 1 września 1999 roku, w budynku znajduje się Zespół Szkół i Gimnazjum im. Jana Pawła II.

Zabytkowym obiektem architektury sakralnej jest utrzymany w niezmienionym stanie Kościół w parafii św. Izydora w Markach (p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP). Jest to trzynawowa świątynia, podparta kolumnami, zbudowana w latach 1899-1903 wg projektu Jana Hinza, w stylu neogotyckim z neobarokowym wnętrzem. Walory artystyczne we wnętrzu kościoła posiadają: Ołtarz Główny, Ołtarz Matki Boskiej Częstochowskiej, Ołtarze Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, Ołtarz św. Franciszka, Ołtarz Serca Pana Jezusa, Obraz męczeństwo św. Sebastiana oraz liczne witraże.

Potencjał historycznej wartości skrywa Kościół p.w. św. Andrzeja Boboli w Markach-Strudze. W kościele znajdują się zaprojektowane przez prof. Wincentego Kućmę ołtarze Matki Boskiej Fatimskiej i św. Andrzeja Boboli. W oknach świątyni umieszczone zostały barwne witraże projektu Stanisława Jakubczyka. W roku 2002 wokół kościoła wykonano drogę krzyżową. Na kościelnej wieży umieszczono trzy dzwony pn.: „Maryja”, „Andrzej” i „Michał Archanioł”.

Aleja kasztanowa w Markach prowadzi do Domu, w którym niegdyś mieszkał Mikołaj Ciurlionis, wybitny litewski malarz i kompozytor. Od lat dwudziestych XX w. Siostry Rodziny Maryi prowadzą w nim ośrodek wychowawczy „Caritas” dla osieroconych dziewcząt.

Marecka Kolej Dojazdowa, o której istnieniu przypomina parowóz ustawiony na skwerze przy skrzyżowaniu ulic Piłsudskiego i Rejtana, powstała z inicjatywy właścicieli fabryki przędzalniczej w Markach. Pierwszy swój kurs wykonała w marcu 1897 roku. Była ciągnięta przez konie po torowisku o szerokości 800 milimetrów. W 1898 roku tory zostały podciągnięte do Pustelnika, a w 1899 roku do Radzymina. Parowóz zadebiutował na trasie 15 września 1899 roku. Kolej została zamknięta w 1974 r. Obecnie stanowi ciekawy zabytek techniki.

Odwiedzanymi przez turystów Miejscami Pamięci Narodowej na terenie Marek są: Pomnik na Kruczku, Pomnik Dziesięciu Powieszonych, Tablica w kościele parafialnym św. Izydora, Tablica upamiętniająca księdza Antoniego Poławskiego w kościele w Markach-Strudze, Tablica poświęcona pamięci majora Henryka Okińczycza ps. „Bil”, Pomnik w Markach-Strudze upamiętniający walki żołnierzy Armii Krajowej II Rejonu „Celków-Marki”.

Wartości krajobrazowe i przyrodnicze w Markach posiadają lasy rozpościerające się we wschodniej części miasta. Występujące zespoły wodne (w tym borowinowe jezioro Czarne, Kruczek), zespoły wydmy i obniżeń wydmywnych objęte są ochroną w ramach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Chronionymi są również lasy Czarnej Strugi oraz zachodni pas terenów łąkowych.

Niewątpliwą atrakcją turystyczną jest rezerwat faunistyczny „Horowe Bagno”, charakteryzujący się bogatą szatą roślinną. Teren rezerwatu wynosi około 44 ha, z czego wody zajmują powierzchnię około 17,5 ha. Osobliwością rezerwatu jest występowanie wielu rzadkich gatunków roślin (rosiczki okrągłolistnej, brzozy czarnej, podkolana białego).

Dużą wartość krajobrazową i przyrodniczą posiadają pojedyncze okazy wysokich drzew, m.in. dębu szypułkowego i klonu.

Baza turystyczna miasta, mimo dobrego położenia i skomunikowania, nie jest dostatecznie rozwinięta. Choć większość obiektów agroturystycznych i zakwaterowania zbiorowego znajduje się w okolicach Marek i pobliżu Warszawy, na terenie miasta istnieją hotele i środki wypoczynkowe, w których turyści mogą zarezerwować nocleg. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Obiekty zakwaterowania noclegowego w mieście w 2009 roku

nazwa obiektu	adres obiektu
Hotel Mark	ul. Piłsudskiego 273, 05-261 Marki
Hotel Mistral	ul. Słoneczna 1, 05-270 Marki
Hotel Salvador	ul. Piłsudskiego 237, 05-261 Marki
Usługi hotelarskie Małgorzata Batogowska	ul. Piłsudskiego 104, 05-261 Marki
TenisHouse	ul. Piłsudskiego 117, 05-270 Marki

Dane Urzędu Miasta Marki.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w mieście Marki została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 5 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 (liczba uczniów: 604),
- Szkoła Podstawowa Nr 2 (liczba uczniów: 421),
- Szkoła Podstawowa Nr 3 (liczba uczniów: 494),
- Zespół Szkół Nr 1 (liczba uczniów: .....),
- Zespół Szkół Nr 2 (liczba uczniów: 467),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 5 placówek zatrudnia pedagoga, 4 – logopedę (brak w Zespole Szkół Nr 1 w Markach), 2 – psychologa (brak w SP Nr 1, SP Nr 3, ZS Nr 1 w Markach), a 5 – pielęgniarkę. Żadna szkoła nie zatrudnia doradcy zawodowego.

Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów, a 2 z nich (SP Nr 1 i ZS Nr 2) zgłosiły potrzebę zwiększenia o 24 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Badane placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. W 3 szkołach istnieją klasy integracyjne (SP Nr 1, SP Nr 2 i ZS Nr 2). W żadnej z ankietowanych placówek nie odnotowano trudności z dojazdem uczniów do szkoły.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła historyczne, matematyczne, informatyczne, dziennikarskie, polonistyczne, ekologiczne, fotograficzne, teatralne, plastyczne, muzyczne, Koło Przyjaciół Książki) oraz zajęć językowych i rekreacyjno-sportowych (SKS, warsztaty, szachy). W SP Nr 3 organizowane są dodatkowe ćwiczenia wspomagające rozwój uczniów m.in. zajęcia logopedyczne i reedukacyjne. Jednocześnie 4 placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (brak w ZS Nr 1). Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (4 szkoły), logopedyczne (4 szkoły), socjoterapeutyczne (3 szkoły), psychoterapeutyczne (1 szkoła), zajęcia rehabilitacyjne (1 szkoła) oraz profilaktyczno-wychowawcze (1 szkoła).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do niewydolności wychowawczej rodziców, nadużywania przez nich alkoholu oraz zaniedbywania dzieci. Pedagodzy zwracali również uwagę na kwestię rozbicia rodzin, braku umiejętności rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Wśród istotnych problemów ankietowani wymienili ubożenie rodzin powodowane bezrobociem i pogarszającą się sytuacją ekonomiczną. Dylematem społecznym jest rosnąca w mieście liczba matek samotnie wychowujących dzieci.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z miasta.

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	3 (38)	2
sięganie po narkotyki	1 (10)	4
palenie papierosów	4 (103)	1
ucieczki z domu	3 (6)	2
kradzieże	3 (14)	2
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	5 (36)	–
autoagresja	1 (2)	4
przestępczość ujawniona	1 (2)	4
niszczenie mienia szkolnego	3 (26)	2
udział w grupach negatywnych	2 (7)	3
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	5 (24)	–
przemoc w rodzinie	4 (33)	1
zaniedbanie przez dom	5 (35)	–
wykorzystywanie seksualne	–	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: nadużywanie używek, szczególnie sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol. Kolejnymi, pod względem częstości występowania, problemami są według badanych agresja i przemoc w grupie rówieśniczej oraz zaniedbania przez dom, odnotowane w każdej z badanych placówek. Istotnymi były przemoc w rodzinie, niszczenie mienia szkolnego i problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego. Najmniej ujawnionych przypadków dotyczyło przestępczości ujawnionej, autoagresji, ucieczek z domu oraz udziału uczniów w grupach negatywnych. Tylko w jednej ze szkół zarejestrowano problem sięgania po narkotyki. W żadnej z badanych placówek nie stwierdzono incydentów wykorzystywania seksualnego.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie przyjrzeć się umiejętnościom wychowawczym rodziców, ich zaangażowaniu w wychowanie dzieci, a także dokładnie rozpoznać wykorzystywane przez rodziców metody wychowawcze oraz skutki ich stosowania. Szczególnie ważnym jest także poznanie preferowanych przez rodziców sposobów i form spędzania wolnego czasu z dziećmi. Zauważalnym jest bowiem problem przedkładania pracy zawodowej, a także kompensowania braku kontaktów emocjonalnych z dziećmi, stosowaniem (na przykład) nagród materialnych czy rzeczowych. Obszarem, na który warto byłoby zwrócić uwagę, są uzależnienia dzieci i młodzieży, w tym od Internetu oraz charakter kontaktów z rówieśnikami.

W opinii ankietowanych koniecznym jest dokładnie rozpoznanie poziomu kompetencji i skuteczności pomocy udzielanej dzieciom, młodzieży i ich rodzicom. Badani odnieśli się w tym kontekście do pracy przedstawicieli służb społecznych – funkcjonariuszy policji i kuratorów sądowych.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę przeciwdziałania agresji wśród uczniów, ograniczenia czasu spędzanego przez uczniów przed komputerem, w tym zredukowania dostępu do gier komputerowych, zwłaszcza związanych z przemocą. Ankietowani uznali za istotne organizowanie kampanii, spotkań profilaktycznych, przedstawień teatralnych, konkursów i prezentacji profilaktycznych dla uczniów i ich rodziców.

Pedagodzy zwracali uwagę na konieczność prowadzenia psychoedukacji rodziców i organizowania szkoleń dla kadry pedagogicznej, m.in. z zakresu konstruktywnego rozwiązywania problemów społecznych.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, porady wychowawcze, prelekcje, dni otwarte szkoły, spotkania w ramach Rady Klasy oraz korespondencja. Organizowane są spotkania integracyjne, imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Ci ostatni sporadycznie finansują wycieczki lub upominki dla dzieci z rodzin ubogich.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich, poza jedną (tym razem SP Nr 3 w Markach), badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodek Zdrowia, Sąd Rodzinny, Policję, świetlicę środowiskową „Chata”, świetlicę socjoterapeutyczną „Otwarte Serce”, Urząd Miasta, Związek Harcerstwa Polskiego, oraz Fundację „Pomocna dłoń” i organizacje pozarządowe np. Caritas, TRAD „Szansa”.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz zapewnienia opieki po zakończonych zajęciach lekcyjnych. Postulat ten dotyczył głównie ograniczonych możliwości korzystania z zajęć pozalekcyjnych oraz infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Wśród innych potrzeb ankietowani wskazali konieczność objęcia większej liczby dzieci i młodzieży dożywianiem w szkole. Należałoby zwrócić uwagę rodziców na korzyści wynikające z racjonalnego spędzania wolnego czasu z dziećmi i pogłębionego zainteresowania ich problemami.

Wśród istotnych potrzeb dzieci i młodzieży pedagodzy wskazywali na potrzebę społecznej akceptacji i bezpieczeństwa, których zaspokojenie będzie możliwe dzięki organizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w mieście, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie atrakcyjnych zajęć, kół zainteresowań, imprez szkolnych oraz wypoczynku, a także zapewnienie doraźnej pomocy w nauce. Istotnym zadaniem szkoły jest według ankietowanych promowanie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i ich rodziców.

Respondenci zwracali uwagę na konieczność objęcia szczególną opieką uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej poprzez dożywianie w szkole, finansowanie wycieczek, zwiększenie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowanie zbiorów ubrań itp. Podkreślali wagę i korzyści płynące ze współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i ich rodziny.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W mieście Marki funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, są prowadzone prywatne praktyki lekarskie oraz działa 8 aptek. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w mieście w 2009 roku

nazwa placówki	adres
NZOZ „Esculap” sp. z o.o.	ul. Fabryczna 1, 05-270 Marki
NZOZ „Esculap” sp. z o.o. Filia	ul. Klonowa 7, 05-270 Marki

Przykładowa Przychodnia Rehabilitacyjna przy Spółdzielni Inwalidów	ul. Fabryczna 1, 05-260 Marki
NZOZ Rehabilitacyjna przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. A. Boboli	ul. Struga, 05-261 Marki
NZOZ „Dom-Pałac” – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Leśna 27, 05-270 Marki
Poradnia Stomatologiczna „De-Wu”	ul. Różana 8, 05-270 Marki
NZOZ „KARDIO-MED”	ul. Sportowa 3, 05-270 Marki
Marecki Ośrodek Zdrowia Sp. z o.o.	ul. Sportowa 3, 05-270 Marki
Apteka Adam Banasiak	ul. Piłsudskiego 116, 05-260 Marki
„Aralia” Sp.j. Apteka	ul. Klonowa 6a, 05-260 Marki
„Arvita” Sp. z o.o. Apteka	ul. Sportowa 3, 05-270 Marki
Dr Zdrowie S.A. Apteka w M1	ul. Piłsudskiego 1, 05-270 Marki
Gmurczyk M. Bujak M. Sp. j. Apteka	ul. Piłsudskiego 43, 05-270 Marki
Grzegorzewski Leszek Kiełek Maria Sp.j. Apteka	ul. Piłsudskiego 176, 05-270 Marki
„Novum” S.C. Anna Bączek Andrzej Bączek Marki, ul. Paderewskiego 14	ul. Paderewskiego 14, 05-270 Marki
„Pod Eskulapem” Apteka	ul. Fabryczna 1, 05-270 Marki

Dane Urzędu Miasta Marki.

Przychodnie: Marecki Ośrodek Zdrowia Sp. z o.o., Kardio-Med oraz „Eskulap” Sp. z o.o. świadczą usługi w ramach NFZ. Na terenie miasta brak jest stacji pogotowia ratunkowego.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców miasta ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jego terenie. W związku z brakiem informacji w tym zakresie ze wszystkich placówek służby zdrowia i praktyk lekarskich w mieście, w poniższej tabeli przedstawiono dane za 2009 rok uzyskane z NZOZ „KARDIO-MED” w Markach, przy założeniu, że reprezentują one średnią miasta.

Tabela 21. Najczęstsze schorzenia ludności miasta w 2009 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
niedokrwistości	12	283
choroby tarczycy	2	438
cukrzyca	2	248
otyłość	24	–
zaburzenia odżywiania	2	–
alergie pokarmowe	11	–
alergie skórne	9	–
zniekształcenia kręgosłupa	27	–
choroby układu moczowego	–	–
choroby obwodowego układu nerwowego	–	–
choroby układu krążenia	–	1.336
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	–	72
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	92
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	37

Dane NZOZ „KARIO-MED” w Markach.

W 2009 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „KARDIO-MED” w Markach było 3.995 dzieci i młodzieży oraz 12.000 osób dorosłych. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa (27 osób), otyłość (24 osoby), niedokrwistości (12 osób) oraz alergie pokarmowe (11 osób) i skórne (9 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (1.336 osób), chorobami tarczycy (438 osób), niedokrwistością (283 osób) oraz cukrzycą (248 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z miejsc w 2009 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	285
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	4.795
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	285
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	570

profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	2.192
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	1.695

Dane NZOZ „KARIO-MED” w Markach.

W 2009 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „KARDIO-MED” w Markach po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 285 i 4.795 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy, mały miejsce w przypadku 285 dzieci do 1. roku życia oraz po raz kolejny w przypadku 570 dzieci do lat 3. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 2.192 dzieci i młodzieży, w tym 1.695 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Za porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia mieszkańców Marek odpowiada Starosta Wołomiński, Komendant Powiatowy Policji oraz Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

Według danych Komisariatu Policji w Markach, Komendy Powiatowej Policji w Wołominie, w 2009 roku w mieście Marki popełniono ogółem 748 przestępstw. Analizując kategorie przestępstw mających zdecydowany wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Marek, należy uznać przestępstwa przeciwko mieniu. Wśród nich odnotowano m.in. 231 kradzieży, 92 włamania i 73 zniszczenia mienia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Wybrane kategorie przestępstw popełnionych w mieście w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzieże	231
włamania	92
kradzieże samochodów	21
rozboje	29
zniszczenia mienia	73
uszczerbek na zdrowiu	6
bójka i pobicie	4
inne przestępstwa, w tym znęcanie się, groźby karalne, niealimentacja	292

Dane Komisariatu Policji w Markach.

Wśród sprawców przestępstw popełnionych w mieście w 2009 roku było 29 osób nieletnich. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Nieletni sprawcy przestępstw popełnionych w mieście w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba sprawców
kradzieże	8
rozboje	1
zniszczenia mienia	3
uszczerbek na zdrowiu	1
inne przestępstwa, w tym znęcanie się, groźby karalne, niealimentacja	16

Dane Komisariatu Policji w Markach.

Jednym z priorytetów Komisariatu Policji w Markach jest zwalczanie zagrożenia w postaci przestępstw narkotykowych. W Markach systematycznie wzrasta zagrożenie handlem narkotykami oraz nielegalną hodowlą konopi. W roku 2009 liczba ujawnionych przypadków tego procederu wynosiła 9.

Zagrożenie bezpieczeństwa ludności w Markach związane jest również z natężeniem ruchu drogowego w obszarze drogi krajowej nr 8, przebiegającej przez środek miasta.

Ponadto w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wołominie, kuratorzy pełnią nadzory w 71 sprawach, z których 21 dotyczy nieletnich (Nw), 10 spraw – osób uzależnionych od alkoholu i poddanych obowiązkowi leczenia (Alk) oraz 40 spraw – małoletnich objętych opieką, kuratelą lub nadzorem wynikającym z ograniczenia władzy rodzicielskiej (Opm). Nadzór kuratora ustanowiony jest w stosunku do 171 osób (w tym: dorośli, nieletni i małoletni).

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w mieście Marki wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym ustawa o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Z końcem 2009 roku kadrę OPS-u stanowiło 13 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	0
pracownicy socjalni	5	5
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	0	0
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
pozostali pracownicy	7	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych OPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych do 10. Ma to związek z koniecznością realizacji zapisu ustawy o pomocy społecznej nakładającego na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2009 roku wskaźnik ten nie był spełniony i wynosił 5.212 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego.

Tabela 26. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	–
	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		–	5
	średnie niekierunkowe		–	–
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	5
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			2	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

Z końcem 2009 roku wykształcenie wyższe posiadała 1 osoba z kadry OPS-u, zajmująca stanowisko kierownicze. Wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się z kolei 5 pracowników socjalnych. Osoba z kadry kierowniczej miała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 5 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Ponadto 2 pracowników socjalnych było zainteresowanych podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie

przekracza 583 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na pomoc społeczną w mieście w latach 2007-2009.

Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc społeczną w mieście w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ogółem	1.376.577 zł	1.508.977 zł	1.582.543 zł
na zadania własne gminy	686.548 zł	800.562 zł	869.629 zł
na zadania zlecone gminie	690.029 zł	708.415 zł	712.914 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

W latach 2007-2009 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc społeczną w mieście wzrastała z roku na rok. W latach 2008-2009 dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań własnych gminy, w ramach których największe kwoty przeznaczono na wsparcie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2007-2009.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1.062	932	870
liczba rodzin	877	798	780
liczba osób w rodzinach	2.159	2.071	1.876
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	8,8%	8,2%	7,2%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2007-2009 spadała z roku na rok (z 2.159 osób w rodzinach w 2007 roku do 1.876 osób w rodzinach w 2009 roku). Zmniejszał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności miasta (z 8,8%

w 2007 roku do 7,2% w 2009 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawężyło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w mieście w 2009 roku.

Tabela 29. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2009 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	568	pracuje	140
17-21 lat	121	pracuje dorywczo	133
22-30 lat	112	nie pracuje	238
31-40 lat	206	studiuje	–
41-50 lat	252	uczy się	9
51-60 lat	236	na rencie	74
61-70 lat	109	na emeryturze	136
71 lat i więcej	119	na zasiłku dla bezrobotnych	4
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	179

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta objętych przez OPS pomocą społeczną w 2009 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (568 osób). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku (świadczonego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 41-50 lat (252 osoby), 51-60 lat (236 osób) i 31-40 lat (206 osób).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w mieście według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2009 roku stanowiły osoby niepracujące. Liczną grupą były również osoby bezrobotne niemające prawa do zasiłku (179 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców miasta korzystających ze wsparcia OPS-u w 2009 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania

w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w mieście, które za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2007-2009

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ubóstwo	651	573	540	1.457	1.230	1.147
bezdolność	4	9	4	4	11	4
potrzeba ochrony macierzyństwa	5	5	0	26	26	0
bezrobocie	218	202	289	466	441	550
niepełnosprawność	269	277	290	418	407	416
długotrwała lub ciężka choroba	116	130	125	212	213	208
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	195	270	272	611	771	809
przemoc w rodzinie	2	1	0	9	6	0
alkoholizm	57	73	49	106	117	89
narkomania	4	3	1	9	6	2
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	1	10	12	4	10
zdarzenie losowe	0	4	3	0	8	7
sytuacja kryzysowa	0	0	2	0	0	5

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

W latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście było ubóstwo. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z tego powodu spadała z roku na rok (z 1.457 w 2007 r. do 1.147 w 2009 r.). Znaczącą przesłanką udzielania pomocy była bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W latach 2007-2009 liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy z tego powodu wzrosła (z 611 w 2007 r. do 809 w 2009 r.).

Ważną przyczyną udzielania pomocy było, prowadzące do ubóstwa, bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu braku zatrudnienia wahała się (od 466 w 2007 roku poprzez 441 w 2008 r. do 550 w 2009 r.), przy czym w 2009 roku nastąpił dość duży jej wzrost, na co wpływ miało pogorszenie się sytuacji na rynku pracy. Istotnym powodem udzielania pomocy społecznej była niepełnosprawność, a liczba osób korzystających ze wsparcia z tego powodu nieznacznie się wahała (od 418 w 2007 r. poprzez 407 w 2008 r. do 416 w 2009 r.).

Wśród ważkich powodów przyznania pomocy znalazły się także długotrwała lub ciężka choroba oraz alkoholizm. W przypadku obu powodów liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy wahała się (długotrwała lub ciężka choroba – od 212 w 2007 r. poprzez 213 w 2008 r. do 208 w 2009 r., alkoholizm – od 106 w 2007 r. poprzez 117 w 2008 r. do 89 w 2009 r.).

Kolejną przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście, choć występującą tylko w latach 2007-2008, była potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba osób w rodzinach w analizowanym okresie była jednakowa – 26 każdego roku.

W mniejszym stopniu mieszkańcy Marki korzystali z pomocy społecznej z takich powodów, jak trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, narkomanii, przemocy w rodzinie, bezdomności czy zdarzenia losowego.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez OPS w latach 2007-2009

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pieniężna	1.062	932	870	877	798	780	2.159	2.071	1.876
rzeczowa	373	360	355	237	222	219	921	922	877
praca socjalna	X	X	X	1.055	1.071	953	2.250	2.098	1.987
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	–	–	–	–	–	–
schronienie	–	–	–	–	–	–	–	–	–
usługi opiekuńcze	48	49	36	44	45	36	55	54	43
specjalistyczne usługi opiekuńcze	4	6	8	4	6	7	20	29	33
skierowanie do domu pomocy społecznej	9	11	14	9	11	14	9	11	14

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

W latach 2007-2009 najczęściej udzielaną mieszkańcom miasta formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy

z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. PCPR, organizacje pozarządowe). Liczba osób w rodzinach objętych przez OPS pracą socjalną spadała z roku na rok (z 2.250 w 2007 do 1.987 w 2009 r.).

Istotne formy wsparcia świadczone mieszkańcom miasta stanowiły również pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. O ile liczba osób w rodzinach objętych wsparciem pieniężnym zmniejszała się (z 2.159 w 2007 r. do 1.876 w 2009 r.), o tyle liczba osób, którym przyznano pomoc rzeczową ulegała wahaniom (od 921 w 2007 r. poprzez 922 w 2008 r. do 877 r 2009 r.).

Istotnym rodzajem pomocy były także usługi opiekuńcze, które w latach 2007-2009 przyznano odpowiednio 48, 49 i 36 osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym. Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi objęto w analizowanym okresie 4, 6 i 8 osób.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. W latach 2007-2009 liczba takich osób rosła z roku na rok i wyniosła odpowiednio 9, 11, 14.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2009 rok przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w 2009 roku

liczba rodzin, którym przyznano świadczenia rodzinne w 2009 roku	1.822
rodzaj świadczenia	liczba świadczeń przyznanych w 2009 r.
zasiłek rodzinny	17.551
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	111
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1.129
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	1.099
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	0
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2.327

dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	844
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1.061
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.890
zasiłek pielęgnacyjny	3.140
świadczenie pielęgnacyjne	510
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	415
liczba przyznanych świadczeń rodzinnych ogółem	30.077

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

W latach 2007-2009 wielkość wydatków przeznaczonych przez OPS na realizację świadczeń rodzinnych zmieniała się (z 3.494.896 zł w 2007 r. poprzez 3.323.537 zł w 2007 r. do 3.427.354 zł w 2009 r.).

W roku 2009 najczęściej wypłacanym świadczeniem był zasiłek rodzinny (17.551), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny służący częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2007-2009 przez OPS mieszkańcom miasta. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	134	110	X

liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	X	117	153
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	1.989	1.489	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	X	488	2.197
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	492.131 zł	366.574 zł	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	X	150.310 zł	680.517 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

Liczba mieszkańców miasta, którym w latach 2007-2009 OPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne wzrosła (ze 134 w 2007 r. do 153 w 2009 r.). Zwiększała się również liczba wypłaconych zaliczek i świadczeń (z 1.989 w 2007 r. do 2.197 w 2009 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 492.131 zł w 2007 r. do 680.57 zł w 2009 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w mieście Marki, należą m.in. świetlice środowiskowa (w tym Świetlica Środowiskowa „Chata”), świetlica socjoterapeutyczna oraz Klub Seniora.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Markach funkcjonuje Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, natomiast w Wołominie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców miasta.

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności miasta Marki w latach 2007-2009 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności miasta w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci z miasta zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z miasta adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych	5	9	11
liczba dzieci z miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	3	2	5
liczba dzieci z miasta przebywających w rodzinach zastępczych	30	31	33
liczba dzieci z miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	9	12	15
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z miasta	24	25	29
liczba usamodzielnianych dzieci z miasta (rodziny zastępcze)	13	10	11
liczba usamodzielnianych dzieci z miasta (placówki)	5	4	2

liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom (poniżej 16-go roku życia) z miasta	39	46	43
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom (powyżej 16-go roku życia) miasta	126	156	147

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

W latach 2007-2009 wzrosła zarówno liczba rodzin zastępczych mieszkających w mieście (z 24 w 2007 r. do 29 w 2009 r.), jak i liczba dzieci w nich przebywających (z 30 w 2007 r. do 33 w 2009 r.). Zwiększyła się także liczba dzieci z miasta, które znalazły opiekę w rodzinach zastępczych (z 5 w 2007 r. do 11 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o pobyt dzieci z miasta w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ich liczba w latach 2007-2009 zwiększała się (z 9 w 2007 r. do 15 w 2009 r.). Z kolei wahaniom ulegała liczba dzieci z miasta, umieszczonych w tego typu placówkach (od 3 w 2007 r. poprzez 2 w 2008 r. do 5 w 2009 r.)

Warto dodać, iż w latach 2007-2009 zmniejszała się liczba usamodzielnianych dzieci opuszczających rodziny zastępcze (z 13 w 2007 r. do 11 w 2009 r.) jak i placówki opiekuńczo-wychowawcze (z 5 w 2007 r. do 2 w 2009 r.).

W 2009 roku mieszkańcy Marek korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza miastem. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców miasta objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali jego mieszkańcy w 2009 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z miasta objętych wsparciem w 2009 r.
Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, ul. Grochowska 259, 03-844 Warszawa	osoby z zaburzeniami psychicznymi – 2 osoby
Środowiskowy Dom Samopomocy w Radzyminie, ul. P.O.W. 1, 05-250 Radzymin	1 osoba

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej

przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności miasta Marki wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w mieście Marki mieszkało 1.943 osoby niepełnosprawnych (922 mężczyzn i 1.021 kobiet), w tym 1.479 osób niepełnosprawnych prawnie i 464 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności miasta wynosił 9,2%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w mieście oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 36. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w mieście w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych	udział w ogólnej liczbie ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	101	5,2%	1,9%
osoby w wieku produkcyjnym	1.040	53,5%	7,8%
osoby w wieku poprodukcyjnym	802	41,3%	32,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 1.040 osób niepełnosprawnych w mieście było w wieku produkcyjnym. Stanowiły one ponad połowę (53,5%) ogółu niepełnosprawnych. Liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (802 osoby), których odsetek wśród osób starszych w mieście wynosił 32,5%.

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w mieście w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogólnej liczbie niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	57	3%
policealne	35	1,9%
średnie	396	21,1%
zasadnicze zawodowe	428	22,8%
podstawowe ukończone	816	43,4%

podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	140	7,5%
nieustalony	7	0,4%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w mieście stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (816 osób) i zasadniczym zawodowym (428 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił odpowiednio 43,4% i 22,8%.

Tabela 38. Osoby niepełnosprawne w mieście według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	207	10,7%
aktywni zawodowo bezrobotni	97	5%
bierni zawodowo	1.634	84,1%
nieustalony status na rynku pracy	5	0,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w mieście była bierna zawodowo (1.643 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 84,1%. Wśród dotkniętych niepełnosprawnością byli 304 osoby aktywne zawodowo, w tym 207 osób posiadało zatrudnienie.

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast

narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście Marki w latach 2007-2009.

Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	282.274 zł	357.000 zł	411.522 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	25.958	34.900 zł	42.000 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	308.232 zł	391.900 zł	453.522 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach.

W 2009 roku wysokość kwot wydatkowanych w mieście na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień była wyższa niż w latach 2007-2008 (453.522 zł w stosunku do odpowiednio 308.232 i 391.900 zł). W analizowanym okresie zwiększały się środki finansowe przeznaczane zarówno na walkę z alkoholizmem jak i kwoty wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w Markach oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w mieście w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście	88	78	84
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	15	13	11
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	38	35	3
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	1	2	2
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	14	21	30
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	42	22	28

liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	13	6
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	14	15	12
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	2	2	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach.

W latach 2007-2009 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście wahała się (od 88 w 2007 r. poprzez 78 w 2008 r. do 84 w 2009 r.). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli zmniejszyła się (z 15 w 2007 r. do 11 w 2009 r.). Zdecydowanie zmalała liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 38 w 2007 r. do 3 w 2009 r.), w przeciwieństwie jednak do rosnącej liczby pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż tych napojów (z 14 w 2007 r. do 30 w 2009 r.).

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych była niewielka – odpowiednio 1, 2 i 2 decyzje. W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2007-2009 liczba osób nimi objętych zmieniała się każdego roku (od 42 w 2007 r. poprzez 22 w 2008 r. do 28 w 2009 r.). Wahaniom ulegała także liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (od 12 w 2007 r. poprzez 13 w 2008 r. do 6 w 2009 r.).

W 2009 r. w 11 punktach sprzedaży napojów alkoholowych realizowano program w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio 14, 15 i 12 osobami dotkniętymi tym problemem. Z kolei na terapię w kolejnych latach 2, 2 i 4 sprawców przemocy w rodzinie. Komisja nie złożyła w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w mieście pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w mieście

nazwa jednostki	adres jednostki
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Eskulap Sp. z o.o. Poradnia leczenia uzależnień u dzieci. Poradnia terapii uzależnień od alkoholu dla dzieci i młodzieży	Fabryczna 1, 05-270 Marki
Grupa AA	
Świetlica realizująca program socjoterapeutyczny	
Świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy	

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2007-2009 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. O ile liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia OPS-u w związku z przemocą w rodzinie była niewielka i spadała z roku na rok (liczba osób w rodzinach: z 9 w 2007 r. do 0 w 2009 r.), o tyle liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (od 106 w 2007 r. poprzez 117 w 2008 r. do 89 w 2009 r.).

W placówkach oświatowych na terenie miasta prowadzone są różnego rodzaju działania edukacyjno-profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy m.in.: w oparciu o szkolne programy profilaktyczne realizowane są programy „Spójrz inaczej”, „ART.” – Trening Zastępowania Agresji”, „Cukierki”; zajęcia pozalekcyjne; pozaszkolne świetlice środowiskowe i klub socjoterapeutyczny; pozalekcyjne zajęcia sportowe. W 2009 r. zlecono realizację zewnętrznych programów profilaktycznych m.in.: „Twój demon agresja” (autorski program profilaktyczny), „Co mogą smoki, a czego nie” (spektakl profilaktyczno-wychowawczy), „I kto tu rządzi” (spektakl profilaktyczno-wychowawczy), „Jak nie przegrać na starcie”, „Razem gramy wygrywamy” (warsztaty profilaktyczne), Udzielanie pierwszej pomocy z program profilaktycznym (warsztaty profilaktyczne). W programach profilaktycznych dla szkół wzięło udział około 3 tysięcy dzieci i młodzieży.

W ramach wykonywania Gminnego Programu Profilaktyki w Markach prowadzony jest Punkt Informacyjno-Konsultacyjny. Oferta Punktu skierowana jest do osób uzależnionych i członków ich rodzin. Przy Punkcie działa Grupa Anonimowych Alkoholików, która raz w tygodniu prowadzi otwarte mityngi dla osób uzależnionych.

W roku 2009 w Punkcie udzielono ogółem 650 porad. W zajęciach grupowych uczestniczyło łącznie 35 osób. Oddziaływania specjalistów zatrudnionych w Punkcie oraz

praca grupy przyczyniły się do tego, iż 12 osób podjęło leczenie w stacjonarnych ośrodkach leczenia odwykowego, 12 członków rodzin podjęło terapię dla osób współuzależnionych, 4 osoby podjęły terapię dla ofiar przemocy, a 22 osoby utrzymują w miarę stałą abstynencję.

W ramach współpracy, osoby uzależnione kierowane są do wyspecjalizowanych placówek m.in.: Dziennego Oddziału Odwykowego w Warszawie, Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Pruszkowie czy Szpitala MSWiA w Otwocku. Ponadto w 2009 r. GKRPA skierowała do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Zielonce 1 rodzinę z uwagi na pozostawanie członków rodziny w kryzysie związanym ze stosowaną przemocą.

Dzieci z rodzin borykających się z problemem alkoholowym uczęszczają do świetlicy środowiskowej „Chata”. W ramach pracy z dziećmi prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne, opiekuńczo-wychowawcze, edukacyjne i profilaktyczne. W 2009 r. w zajęciach świetlicy uczestniczyła stała grupa 30 dzieci. Z kolei Młodzieżowy Klub Socjoterapeutyczny obejmuje wsparciem młodzież gimnazjalną i uczęszczającą do szkół średnich (od 13 do 18 lat). W roku 2009 placówka zapewniła kompleksową opiekę 10, a rotacyjnie 30 osobom. Ponadto uruchomiono placówkę Klub „Rock-Dzieciak” dla młodzieży gimnazjalnej i szkół średnich (od 13 do 18 lat), w której organizowane są zajęcia z komunikacji interpersonalnej oraz profilaktyczne muzyką (m.in. gra na instrumentach, śpiew, warsztaty muzyczne). W analizowanym okresie Klub objął wsparciem grupę 30 osób.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych miasta Marki badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. burmistrza, radnych, pracowników Urzędu Miasta, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców miasta. Do analizy przedłożono w sumie 22 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w mieście.

Atuty miasta

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty miasta. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na bliskie położenie i dogodne połączenie komunikacyjne z Warszawą. Niewielka odległość od stolicy warunkuje dostępność do rozwijającej się sieci handlowej, a także pozwala korzystać z obiektów kultury i rozrywki. Ankietowani przywiązywali również uwagę do walorów krajobrazowych, szczególnie dużej ilości zieleni, obszarów zalesionych wpływających na atrakcyjność miasta.

Jednym z atutów Marek jest według badanych osób, rozwijające się budownictwo jednorodzinne, czemu służą liczne, niezagospodarowane tereny miasta. Ważnym dla ankietowanych wydał się rozwijający rynek pracy, dający mieszkańcom coraz większe możliwości zatrudnienia.

Kolejnymi atutami miasta jest dobrze rozwinięta sieć wodociągowa oraz gazyfikacja większości terenów.

Słabe strony miasta

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony miasta. Najczęściej wymienianą słabością były korki i zatory drogowe związane z dużym natężeniem ruchu. Ankietowani podkreślali, iż bolączką mieszkańców miasta jest wysoki poziom hałasu emitowanego przez przejeżdżające pojazdy samochodowe, których liczba stale rośnie. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali na zły stan dróg lokalnych, niewielką liczbę ulic o utwardzonej nawierzchni, ograniczoną liczbę chodników, brak obwodnicy oraz niedostateczne oświetlenie ulic i dróg.

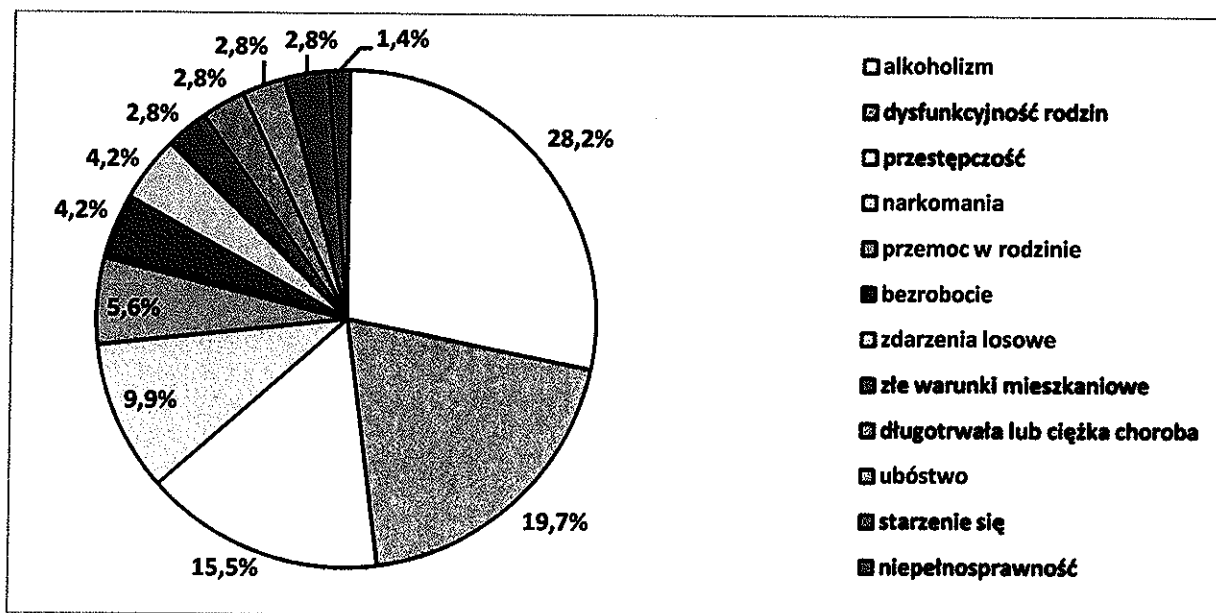
Respondenci za słabą stronę miasta uznali, brak kanalizacji deszczowej na większości ulic lokalnych, co jest przyczyną gromadzenia się wód opadowych w zastoinach.

Według ankietowanych bolączką miasta są także deficyty w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, najbardziej widoczne w przypadku ścieżek rowerowych, czy ogólnodostępnych obiektów sportowych i kulturalnych (m.in. kina). Za istotną kwestię respondenci uznali brak rynku w centrum miasta, które dzieli na dwie części ulica Główna.

Do innych słabych stron miasta zaliczono zbyt dużą liczbę lokali komunalnych w niezadowalającym stanie technicznym, a także nasilenie przestępczości i występowanie patologii społecznych. Niektórzy stwierdzili, iż problemem jest napływ ludności nieposiadającej stałego zameldowania.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców miasta. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

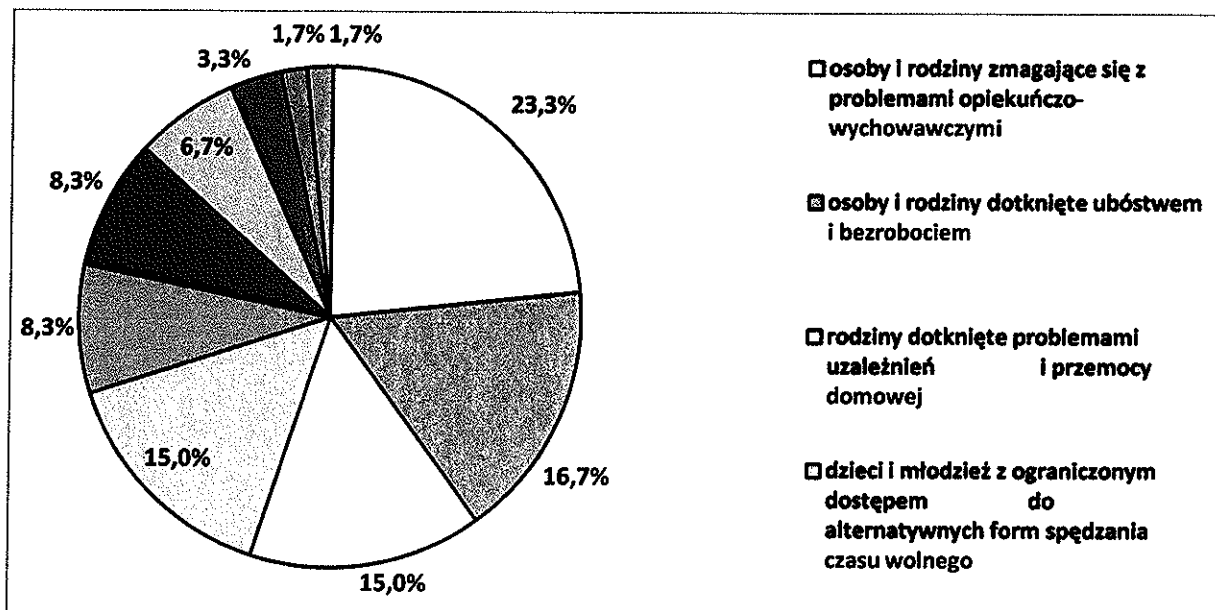
Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców miasta

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców miasta, respondenci zaliczyli alkoholizm (28,2%) oraz dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (19,7%). Szczególną uwagę zwrócili również na przestępczość (15,5%), narkomanię (9,9%), przemoc w rodzinie (5,6%) oraz bezrobocie i zdarzenia losowe (po 4,2%). W dalszej kolejności wymienili długotrwałą lub ciężką chorobę, problemy związane ze starzeniem się, złe warunki mieszkaniowe i ubóstwo (po 2,8%) oraz problemy wynikające z niepełnosprawności (1,4%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w mieście. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w mieście

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

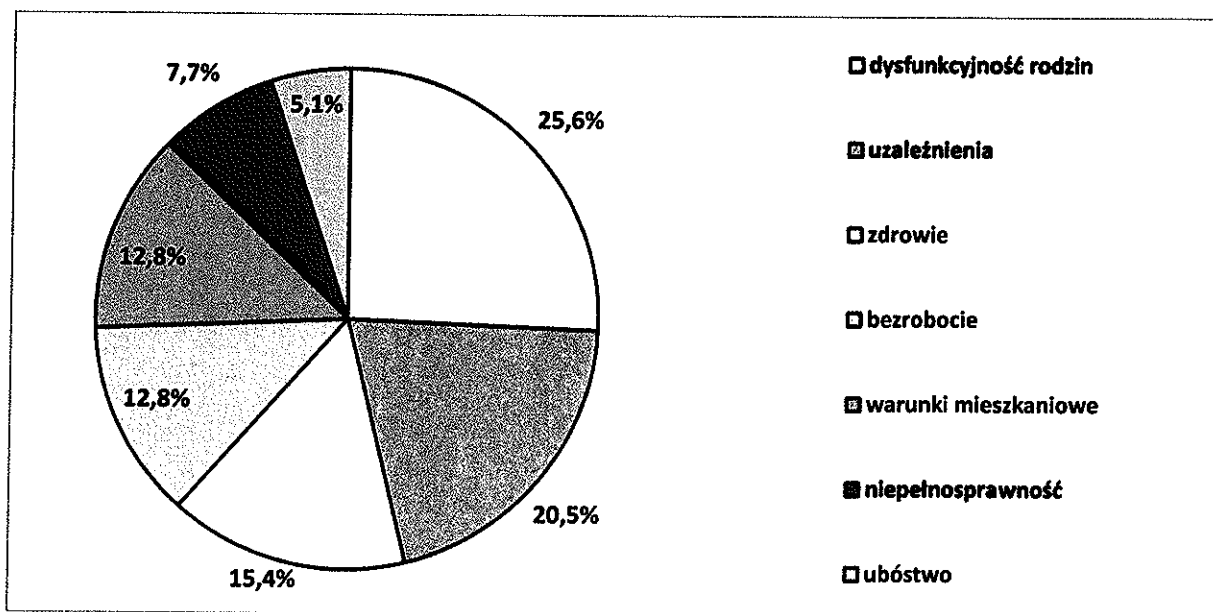
Najwięcej badanych (23,3%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w mieście, są osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Liczne grono ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (16,7%), osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 15%).

Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w mieście zmagają się także m.in. dzieci z rodzin ubogich, rodziny z osobami niepełnosprawnymi (po 8,3%), osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (6,7%), osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (3,3%), samotne kobiety w ciąży i matki, które są w trudnej sytuacji życiowej oraz byli więźniowie powracający do społeczeństwa (po 1,7%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: dysfunkcyjność rodzin (25,6%) oraz uzależnienia (20,5%), zdrowie (15,4%), bezrobocie i warunki mieszkaniowe (po 12,8%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w mieście?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w mieście w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zwiększenie aktywności pracowników socjalnych (wnikliwszy wywiad środowiskowy) oraz uruchomienie domu dziennego pobytu dla osób starszych i schroniska dla bezdomnych. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu umożliwienia mieszkańcom miasta szerszego dostępu do służby zdrowia, szczególnie poradni zdrowia psychicznego, a także sprawniejszego funkcjonowania karetki pogotowia. Ankietowani podkreślali, że koniecznym jest uruchomienie poradni leczenia uzależnień oraz zorganizowanie anonimowych grup alkoholików.

Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w mieście respondenci zaliczyli przeciwdziałanie bezrobociu, czemu służyć mają prace interwencyjne i kursy aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych. Badani podnosili także kwestie budowy mieszkań komunalnych, przedszkoli i żłobków. Wśród innych wymienili potrzebę organizowania akcji

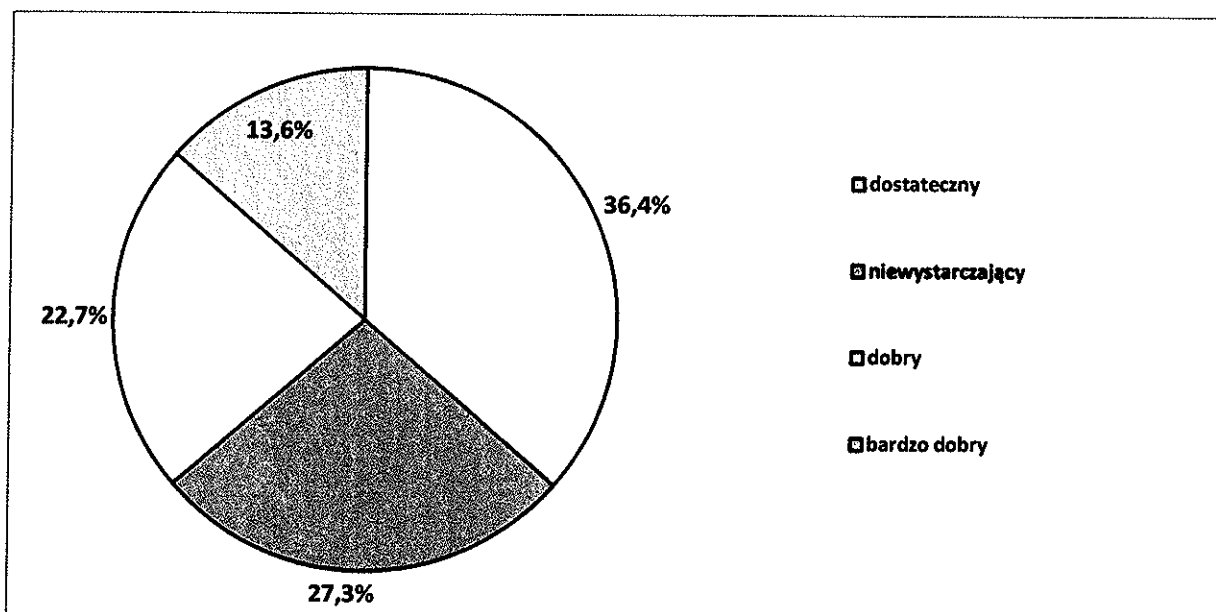
kulturalnych (festiwali, konkursów artystycznych i sportowych). W zakresie edukacji respondenci uwydatnili korzyści płynące z wdrażania programów profilaktycznych oraz uświadamiania dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami i przemocą.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w mieście

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w mieście bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowo-wychowawcze oraz Urząd Miasta. Ważną rolę do odegrania przypisali również Policji, Powiatowemu Urzędowi Pracy i Kościołowi. Zwrócili także uwagę na Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki ochrony zdrowia, Marecki Ośrodek Kultury, Świetlicę Środowiskową „Chata” oraz fundacje.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w mieście placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w mieście?

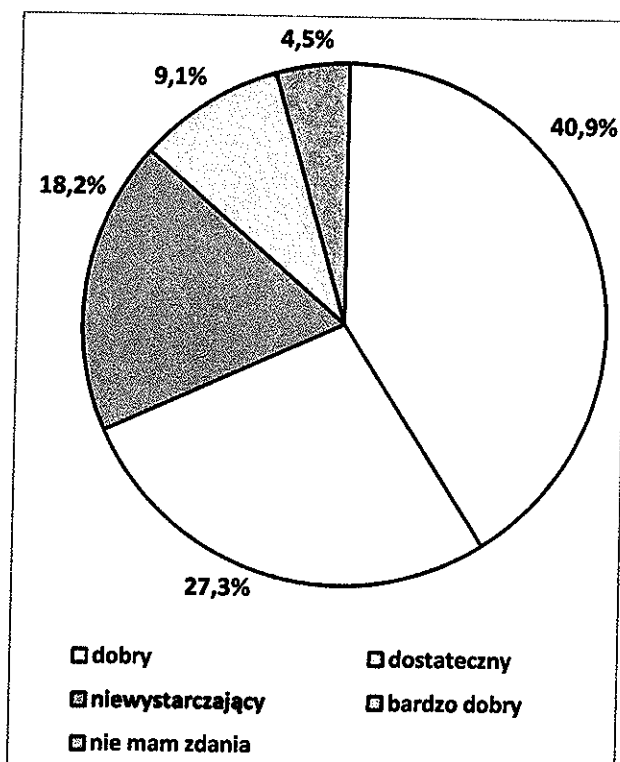

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

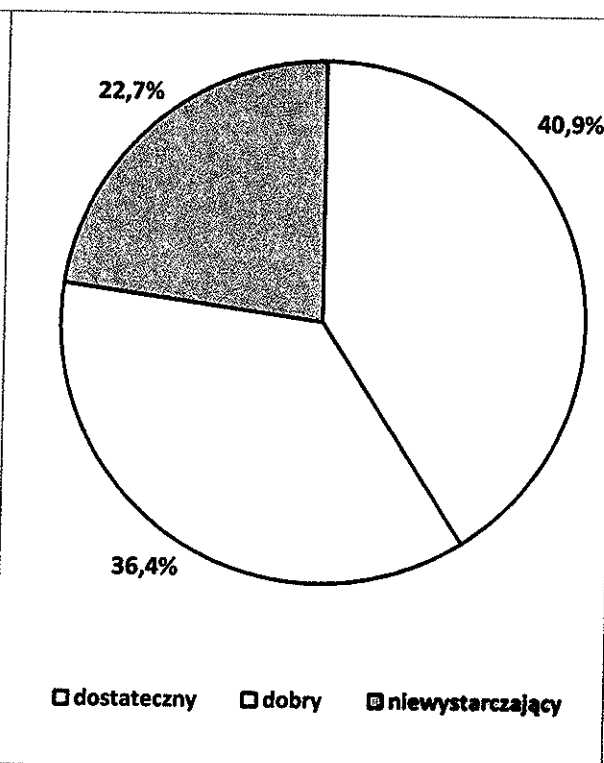
Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w mieście. Ponad 36% z nich uznało ją za dostateczną, blisko 23% za dobrą, a 13,6% za bardzo dobrą. Jednocześnie jednak 27,3% badanych stwierdziło, że dostępność placówek służby zdrowia jest niewystarczająca.

Do lekarzy, których w mieście brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: ginekologa, kardiologa, ortopedę, chirurga, reumatologa, okulistę. Wymienili także dermatologa, laryngologa, neurologa, endokrynologa, internistę, diabetologa, hematologa oraz nefrologa.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w mieście?

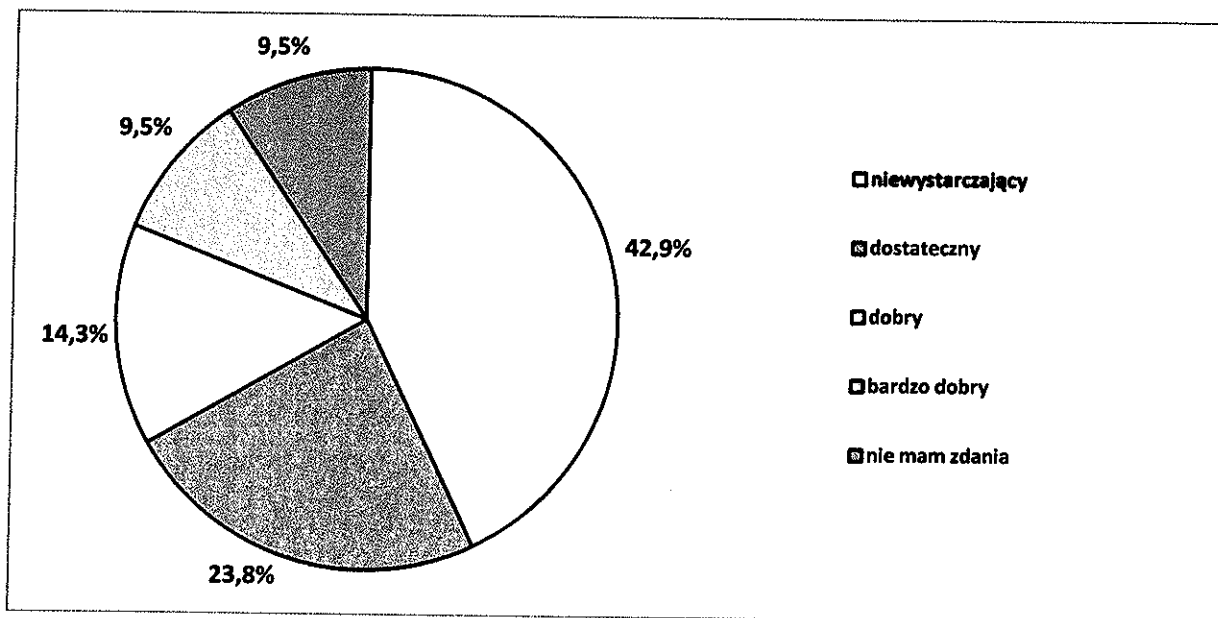

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W przypadku oceny dostępności do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście, większość respondentów (40,9%) stwierdziła, że jest ona dobra, 27,3% określiło ją jako dostateczną, zaś nieco ponad 9% badanych jako bardzo dobrą. Negatywnie ustosunkowało się ponad 18% respondentów. Zdania w tej sprawie nie miało 4,5% badanych. Z kolei w przypadku oceny dostępności do placówek kulturalnych, największy odsetek ankietowanych (40,9%) stwierdził, że jest ona dostateczna. Za dobrą uznało ją 36,4%, natomiast odmiennego zdania było 22,7% badanych osób określając dostępność jako niewystarczającą.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w mieście brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej przedszkole, kino, dom kultury, rzadziej natomiast teatr, muzeum, salę widowiskową.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście?

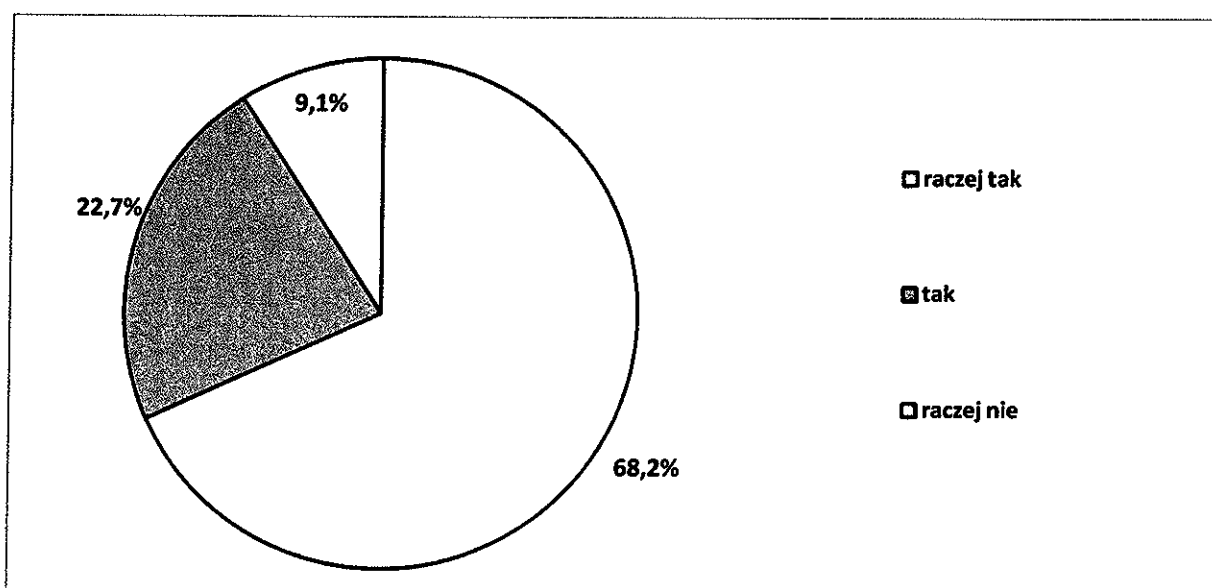
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 43% respondentów oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście jako niewystarczający, a kolejne 23,8% przyznało, że jest on dostateczny. 14,3% badanych uznało jednak, że jest on dobry, a bardzo dobrą opinię w tej sprawie przedstawiło 9,5% ankietowanych. Jednocześnie zdania na ten temat nie miało 9,5% respondentów.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli więcej deficytów aniżeli w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych. Wśród nich najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, boiska, hale sportowe, lodowisko, wyciąg, tor saneczkowy, place zabaw i ścieżki rowerowe.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 90,9%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odm inną opinię wyraziło jedynie 9,1% badanych.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2009 roku w mieście Marki funkcjonowało 19 organizacji pozarządowych. Samorząd miasta, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program Współpracy Miasta Marki z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowanie działalności statutowej organizacji oraz wsparcia rzeczowego organizacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w mieście.

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w mieście w 2009 roku

Lp.	Nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	Kategoria klienta
1.	Fundacja dla Rozwoju, ul. Lisi Jar 22, 05-270 Marki	– aktywizacja społeczna mieszkańców miasta Marki	
2.	Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”, ul. Piłsudskiego 41, 05-270 Marki	– stwarzanie warunków rozwoju dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych demoralizacją, poprzez wyzwianie i wspieranie inicjatyw w dziedzinie wychowania, opieki i pracy socjalnej	Uczniowie Zespołu Szkół Nr 2 w Markach
3.	Towarzystwo Przyjaciół Marek, Al. Piłsudskiego 95, 05-270 Marki	– propagowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, – aktywizacja lokalnej społeczności, – propagowanie kultury, – inspirowanie różnych form działalności w dziedzinie kultury fizycznej i sportu, pomocy społecznej, oświaty i wychowania	Mieszkańcy miasta
4.	Stowarzyszenie „Razem w przyszłości”, ul. Sportowa 3, 05-270 Marki		Dzieci z rodzin z różnymi problemami
5.	Stowarzyszenie „KONTRA”, ul. Cisowa 12, 05-261 Marki		
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej nr 4 w Markach „Przyjaciele Czwórki”, ul. Duża 3, 05-260 Marki	– aktywizacja i zrzeszanie osób działających na rzecz rozwoju placówki	Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 4
7.	Stowarzyszenie b. Wychowanków i Współpracowników Michalickich, Al. Piłsudskiego 248/252, 05-261 Marki	Stowarzyszenie zrzeszające byłych wychowanków i osoby współpracujące z ośrodkiem szkolno - wychowawczym, prowadzonym przez księży Michalitów	
8.	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy parafii p.w. Św. Izydora w Markach, Al. Piłsudskiego 93, 05-270 Marki	Struktura religijna, której zasadniczym celem jest formacja duchowa, moralna, a także kulturalna, realizacja społecznego wymiaru wiary i społecznego obywatelstwa Kościoła	Parafianie
9.	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, ul. Odrowąża 24, 05-270 Marki	Organizacja pozarządowa zajmująca się ochroną dzikich ptaków i miejsc, w których żyją; celem jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń	
10.	Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze, ul. Przyleśna 17, 05-220 Marki	– działalność sportowa, charytatywna, – wsparcie dla najbardziej potrzebujących	Mieszkańcy miasta
11.	Mareckie Koło Polskiego Związku Wędkarskiego, ul. J. Piłsudskiego 95, 05-270 Marki	– podejmowanie wspólnych działań w zakresie wędkarstwa, ochrony środowiska, pracy na rzecz mieszkańców	Mieszkańcy miasta
12.	Mareckie Towarzystwo	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej	Mieszkańcy

	Sportowe „MARCOVIA 2000”, ul. Wspólna 12, 05-260 Marki	wśród dzieci, młodzieży i dorosłych	miasta
13.	Uczniowski Klub Sportowy, ul. Szkolna 9, 05-270 Marki	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	
14.	Uczniowski Klub Sportowy JOKER, ul. Pomnikowa 21, 05-270 Marki	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 3
15.	Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Markach, ul. Kasztanowa 21, 05-260 Marki	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	Uczniowie
16.	Uczniowski Klub Sportowy „STRUGA”, Zespół Szkół Nr 2, ul. Wczasowa 5 05-270 Marki	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	Uczniowie i młodzież z rejonu działania klubu
17.	Uczniowski Klub Sportowy SANCHIN, ul. Okólna 14, 05-270 Marki	– propagowanie rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 1
18.	Stowarzyszenie GRUPA MARKI 2020, ul. Andersa 2, 05-270 Marki	– aktywizacja społeczna mieszkańców miasta Marki; działania na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działalność na rzecz rozwoju infrastruktury, popieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i wpływanie na nią, wspieranie procesów planowania przestrzennego oraz tworzenia ładu przestrzennego, promocja miasta Marki	Mieszkańcy miasta
19.	Fundacja Pomocna Ręka, ul. Lisa Kuli 7, 05-270 Marki	– stwarzanie warunków rozwoju dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych demoralizacją, poprzez wyzwalanie i wspieranie inicjatyw w dziedzinie wychowania, opieki i pracy socjalnej	Dzieci niepełnosprawne z terenu miasta

Dane Urzędu Miasta Marki

W 2009 roku, na terenie miasta Marki funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Kościoły w mieście w 2009 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia p.w. św. Izydora, Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	al. J. Piłsudskiego 93, 05-270 Marki
2.	Parafia p.w. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła	ul. Ząbkowska 54b, 05-270 Marki
3.	Parafia p.w. Matki Bożej Królowej Polski	ul. Jutrzenki 26,

		05-260 Marki-Pustelnik
4.	Parafia p.w. św. Andrzeja Boboli i Św. Michała Archanioła	al. Piłsudskiego 248, 05-261 Marki-Struga

Dane Urzędu Miasta Marki.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu miasta, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania na rzecz zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia wśród kobiet • ograniczone działania służące aktywizacji osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej • niski stopień rozpowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, w tym z zagranicy • brak inicjatyw mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy

	<p>zewnątrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające działania wpływające na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba inwestorów tworzących w mieście nowe miejsca pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia • postępujące zjawisko ubóstwa

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • efektywne prowadzenie pracy socjalnej • przeprowadzanie analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania • dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niski poziom koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin

<ul style="list-style-type: none"> • wystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • możliwość kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • i osób samotnie wychowujących dzieci • niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej
---	---

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • współpraca z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie • prowadzenie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia

<p>w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie zespołów interdyscyplinarnych • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • wzrastająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • istnienie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • tworzenie programów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • zmniejszająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • wzrost liczby osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak diagnozy problemu bezdomności • ograniczone działania zapobiegające bezdomności • niestandaryzowanie usług świadczonych osobom bezdomnym • niewystarczające działania na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • niezapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • ograniczone działania uwrażliwiające mieszkańców na problemy osób bezdomnych • niewystarczające działania mające na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych
szanse	zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • brak problemu bezdomności • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • niewzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia • niewzrastająca liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem • niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin • niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności • brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca wiedza osób bezdomnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • nieodpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych
---	---

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • odpowiednia liczba pracowników socjalnych świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora) • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mało inicjatyw prowadzących do powstania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • ograniczone działania mające na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • niewystarczające działania umożliwiające osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej • ograniczone działania uwrażliwiające społeczność lokalną na problemy i potrzeby osób starszych • niewystarczające działania mające na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • brak działań inicjujących w mieście wolontariat na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w mieście
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • odpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (klub seniora) • dobra dostępność domów pomocy społecznej • zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak zjawiska migracji osób młodych z miasta do większych jednostek administracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych • niewystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy • brak w mieście grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • niski poziom życia osób starszych • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • występowanie zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • brak w mieście organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> brak działań służących określeniu liczby osób niepełnosprawnych niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym zbyt mało inicjatyw prowadzących do powstania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych ograniczona współpraca z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym niewielki udział w likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz nieinformowanie o wolnych miejscach pracy niewystarczające działania uwrażliwiające społeczność lokalną na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych ograniczone działania mające na celu zwiększenie wśród mieszkańców miasta akceptacji osób niepełnosprawnych ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia istnienie bazy rehabilitacyjnej brak zjawiska marginalizowania problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby osób niepełnosprawnych wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia niewielka liczba grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych funkcjonujących w mieście istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy wzrost liczby dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w mieście • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • uświadamianie władzom miasta roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • ograniczone działania służące poprawie jakości obsługi beneficjentów OPS-u • brak inicjatyw prowadzących do powstania nowych placówek pomocy społecznej • niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • brak działań inicjujących wolontariat w mieście • niepodejmowanie działań służących przeciwdziałaniu negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej
szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • niewystępowanie rutyny i syndromu wypalenia zawodowego wśród pracowników pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u • dobrze finansowany system pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w mieście • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niewystarczająca wiedza na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom miasta • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niska świadomość władz miasta dotycząca roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • niezmienny się wizerunek sektora pomocy społecznej

21. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej miasta na lata 2011-2015. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w mieście obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
  - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
  - pomoc rodzinom i osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
  - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
  - zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- 2. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
  - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
  - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
  - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym,
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
  - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
  - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście poprzez:**
  - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
  - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,
- 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
  - wzmacnianie kadr pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
  - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
  - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2011-2015, jest następująca:

**Marki miastem dążącym do podniesienia poziomu integracji
swoich mieszkańców, zwiększającym możliwości ich rozwoju
oraz zaspokajającym ich potrzeby**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie w mieście prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u i placówek oświatowych.
2. Zatrudnianie asystentów rodziny.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6. Utworzenie w mieście grupy wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci.
7. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w mieście poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej w mieście.
2. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w mieście żłobka.
3. Kontynuowanie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych.
4. Rozwijanie sieci i oferty świetlic w mieście.
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, organizowanie wypoczynku.
6. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień zawiera stanowiący załącznik do strategii gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015 (powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie – 2011 r.).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, grupy samopomocowe, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, poradnie leczenia uzależnień, specjaliści, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, inne ośrodki wsparcia, szkoła ponadgimnazjalna, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościoły.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,

- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba dzieci objętych opieką w ramach żłobka,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny 2.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców miasta.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w mieście jadłodajni.
6. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
7. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Powiększenie w mieście zasobów mieszkań socjalnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.

3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie przedsiębiorczości.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015 (utworzenie jadalni – 2012 r.)

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, szkoła ponadgimnazjalna, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza miastem, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób korzystających z jadłodajni,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w mieście, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań socjalnych.
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, np. w ramach Klubu Seniora.
5. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do usług rehabilitacyjnych, zaopatrzeniu w niezbędny sprzęt, zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoła ponadgimnazjalna, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób, które uzyskały sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny i środki pomocnicze.
- liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w mieście przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w mieście.
4. Podejmowanie przez jednostki miasta i jego mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic, budowę chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, w tym Wydział Spraw Społecznych, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówka ponadgimnazjalna, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
3. Poprawa dostępności OPS-u poprzez likwidację barier architektonicznych w budynku będącym siedzibą Ośrodka.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w mieście poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Zwiększenie dostępu mieszkańców miasta do informacji o możliwych do uzyskania formach wsparcia, m.in. poprzez zamieszczanie ich na tablicach ogłoszeń i w Biuletynie Informacji Publicznej miasta, ewentualnie utworzenie punktu pierwszego kontaktu.
6. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
7. Inicjowanie w mieście działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
8. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
9. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet miasta źródeł finansowania.
10. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, jednostki organizacyjne miasta, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd miasta organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2011-2015 będzie Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Marki. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza Miasta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście prześle Burmistrzowi Miasta i Radzie Miasta, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców miasta oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2011-2015 stanowią następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
- Program Współpracy Miasta Marki z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w mieście w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Dziecko w środowisku lokalnym”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Markach, ul. Szkolna 9, 05-270 Marki, tel. (22) 781 11 29,
e-mail: sp2marki@wp.pl

Cel główny projektu

Poprawa jakości funkcjonowania dzieci w środowisku szkolnym i rodzinnym.

Cele szczegółowe projektu

- zapobieganie patologiom społecznym,
- wyrównanie szans edukacyjnych dzieci,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i uczniów,
- zapobieganie przemocy,
- pomoc materialna rodzinom słabo sytuowanym.

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Markach, ul. Szkolna 9.

Beneficjenci projektu

- uczniowie,
- rodzice,
- nauczyciele.

Partnerzy w realizacji projektu

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Sąd Rodzinny,
- organizacje pozarządowe,
- świetlica socjoterapeutyczna,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół interdyscyplinarny,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Czas realizacji projektu

Lata 2011-2018.

Projekt 2. „List do ...” – spektakl profilaktyczny

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół Nr 1, ul. Piłsudskiego 96, 05-270 Marki, tel. (22) 781 10 17,
e-mail: zs1marki@zs1marki.pl

Cel główny projektu

Wpływ alkoholu na relacje w rodzinie.

Cele szczegółowe projektu

- skutki nadużywania alkoholu,
- wywołanie refleksji na temat mądrego dorastania bez nałogów,
- przybliżenie młodzieży problemów z jakimi borykają się ich rówieśnicy,
- kształtowanie postaw asertywnych wśród młodzieży.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół Nr 1, ul. Piłsudskiego 96, 05-270 Marki

Beneficjenci projektu

Uczniowie gimnazjum i liceum.

Partnerzy w realizacji projektu

Urząd Miasta.

Czas realizacji projektu

Rok 2011.

Projekt 3. Pomoc psychologiczna dla rodzin.

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Pomnik Zwycięstwa 1920 roku, ul. Pomnikowa 21, 05-260 Marki,
tel. (22) 781 12 91.

Cel główny projektu

Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.

Cele szczegółowe projektu

- zorganizowanie punktu informacyjnego na terenie szkoły
- dyżury psychologa (np. raz w tygodniu),
- konsultacje i poradnictwo psychologiczne,
- warsztaty psychoedukacyjne,
- mediacje, szkolenia, konferencje,
- realizacja programu dla rodzin w kryzysie „Rodzice się kłócą...Jak pomóc sobie i dziecku?”

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa Nr 3, ul. Pomnikowa 21, 05-270 Marki.

Beneficjenci projektu

- uczniowie,
- rodzice uczniów,
- nauczyciele,
- (każdy kto potrzebuje pomocy, kto pragnie się rozwijać, kto szuka siebie).

Partnerzy w realizacji projektu

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Gabinet Terapeutyczny „In Praxis”,
- Stowarzyszenia działające na terenie miasta,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach.

Czas realizacji projektu

Rok 2011.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2011-2015 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w mieście. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w mieście w 2009 roku

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w mieście w latach 2007-2009

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2007-2009

Tabela 4. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2007-2009

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2007-2009

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w mieście w latach 2007-2009

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w mieście w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w mieście według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju latach 2007-2009

Tabela 11. Bezrobotni w mieście na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 12. Bezrobotni w mieście na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w mieście w latach 2007-2009

Tabela 14. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w mieście w latach 2007-2009

Tabela 15. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2007-2009

Tabela 16. Placówki oświatowo-wychowawcze w mieście w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 17. Placówki kulturalne w mieście w 2009 roku

Tabela 18. Obiekty zakwaterowania noclegowego w mieście w 2009 roku

Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z miasta

Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w mieście w 2009 roku

Tabela 21. Najczęstsze schorzenia ludności miasta w 2009 roku

Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z mieście w 2009 roku

Tabela 23. Wybrane kategorie przestępstw popełnionych w mieście w 2009 roku

- Tabela 24. Nieletni sprawcy przestępstw popełnionych w mieście w 2009 roku
- Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku
- Tabela 26. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku
- Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc społeczną w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 29. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2009 roku
- Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez OPS w latach 2007-2009
- Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w 2009 roku
- Tabela 33. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności miasta w latach 2007-2009
- Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali jego mieszkańcy w 2009 roku
- Tabela 36. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w mieście w 2002 roku
- Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w mieście w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku
- Tabela 38. Osoby niepełnosprawne w mieście według aktywności ekonomicznej w 2002 roku
- Tabela 39. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych
- Tabela 40. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 41. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w mieście w latach 2007-2009
- Tabela 42. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w mieście
- Tabela 43. Organizacje pozarządowe w mieście w 2009 roku
- Tabela 44. Kościoły w mieście w 2009 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców miasta.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w mieście.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najbardziej niezadowolająca.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w mieście?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w mieście?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?